

15. møde.

Fredag den 7. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker.

Ombudsmandsudvalget har afgivet betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1957. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg skal herved tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker.*

Efter bestemmelsen i den gældende folkebibliotekslov af 27. maj 1950 skulle de i loven fastsatte satser for statstilskud til driften af folkebiblioteker optages til revision i folketingsåret 1954-55. Da der imidlertid til denne revision fra biblioteksrådet fremkom en indstilling, hvis gennemførelse ville have medført mere omfattende økonomiske forpligtelser, end regeringen på det daværende tidspunkt mente det forsvarligt at påtage sig, udsattes revisionen, som det vil være det høje ting bekendt, først til folketingsåret 1955-56 og derefter hvert år til indeværende folketingsår.

På baggrund af denne forsinkelse er det mig en glæde i dag at kunne fremsætte forslag til ændring af folkebiblioteksloven. Folkebibliotekernes formål er efter loven af 1950 at virke for almindelig udbredelse af kundskab og oplysning gennem faglig, skønlitterær og anden almindelig litteratur. De er således efter deres formål et uhyre vigtigt led i det almindelige folkeoplysende arbejde, og ingen vil kunne bestride, at således er ikke blot deres formål, men også deres virkning. Det danske biblioteksvæsen er godt, og vi kan med rette være stolte af det; men derfor er der alligevel ting at rette og forbedre, først og fremmest med hensyn til det økonomiske grundlag for bibliotekerne.

Bibliotekerne drives jo dels ved stats-tilskud, dels ved stedlige, først og fremmest kommunale tilskud. Det er de lokale tilskud, der bestemmer størrelsen af statstilskuddet, idet dette fastsættes som en procentdel af de stedlige tilskud. Dette princip er grundlæggende for det danske folkebiblioteksvæsen, og ved dette skal der ikke røres. Efter de nugældende regler ydes der i statstilskud 80 pct. af lokale tilskud på indtil 25 000 kr., 40 pct. af de næste 25 000 kr. og 25 pct. af resten, og herudover et særligt tilskud til større biblioteker på 15 pct. af det stedlige bogindkøbs- og indbindingstilskud. Udviklingen siden 1950 har, efterhånden som bibliotekernes udbygning i forbindelse med almindelige prisstigninger har nødvendiggjort stærkt forøgede lokale tilskud, medført en forskydning mellem de lokale og de statslige tilskud til skade for kommunerne, en forskydning, der er så betydelig, at forudsættningerne for 1950-ordningen må siges at være bristede. Den mest afgørende af de foreslåede ændringer i loven tager derfor sigte på dette forhold og går ud på, at statstilskuddet fremtidigt skal beregnes med 80 pct. af de første 25 000 kr. — altså uændret — og med 40 pct. af de stedlige tilskud herudover mod hidtil som nævnt kun 25 pct. af tilskud over 50 000 kr. Dette betyder jo en åbenbar forbedring af forholdene for de kommuner, der yder mere end 50 000 kr. i tilskud, og et så stort tilskud ydes til ikke færre end 85 biblioteker.

Det særlige tilskud til centralbibliotekernes oplandsvirksomhed ydes ifølge den gældende lov med et fast beløb på 5 000 kr. pr. centralbibliotek og derudover 20 pct. af de stedlige tilskud, dog i alt højst 20 000 kr. Denne ordning har medført, at centralbibliotekernes hjemstedskommuner har måttet dække ret betydelige underskud på oplandsarbejdet, og statstilskuddet hertil foreslås derfor fremtidig beregnet uafhængigt af de stedlige tilskud, nemlig med 5 000 kr. pr. bibliotek + 50 øre pr. indbygger i kommuner inden for centralbiblioteksområdet med under 15 000 indbyggere. Centralbiblioteket i Københavns amt skal dog kun kunne modtage et tilskud svarende til det højeste tilskud, der ydes noget andet centralbibliotek.

[Undervisningsministeren.]

Merudgiften ved gennemførelse af de foreslåede ændringer vil andrage ca. 2,5 mill. kr. Dette er et betydeligt beløb, men det må ses på baggrund af, at det samlede statstilskud efter den gældende ordning i 1958 vil andrage godt 13 mill. kr. Det er min overbevisning, at vi ved at påtage os denne merudgift vil skabe en retfærdig og rimelig fordeling af udgifterne mellem staten og kommunerne, og at vi tillige skaber sådanne økonomiske rammer for folkebibliotekerne, at de kan fungere efter deres gode formål.

Det fremsatte forslag rummer visse andre ændringer, hvorom jeg henviser til forslaget med bemærkninger. Jeg vil dog nævne, at der skabes hjemmel til at uddele forfatterfondens midler også til dem, der før 1. april 1946 er blevet enker efter danske forfattere. Jeg betragter det som en retfærdighedshandling, at disse enker ikke som hidtil udelukkes fra at komme i betragtning.

Videre vil jeg henlede opmærksomheden på den ny bestemmelse om, at der ydes statstilskud til biblioteker, der efter overenskomst med forsvarsministeriet opretter udlånsfilialer på militære tjenestesteder. Der er i de sidste år optaget bevillinger til dette arbejde på finanslovene, og jeg finder det rimeligt, at fortsættelsen af dette arbejde lovfæstes i biblioteksloven.

Folkebibliotekernes betydning for dansk kultur kan vist vanskeligt overvurderes. Det står til os at give dem sådanne arbejdsvilkår, at de kan fortsætte og udbygge det arbejde, hvorom der overalt står så megen respekt.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om patenter og

forslag til lov om ophævelse af krigs- og besættelsestidens midlertidige patentlovgivning.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ditlevsen, Boye Hansen, Heising, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Hans Rasmussen, Slipsager, Sandau, Peter Larsen, Gideon, Henry Hansen, Heilesen, Anker Lau, Hanne Budtz, Fanger og Ninn-Hansen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til varemærkelov.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ditlevsen, Boye Hansen, Heising, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Hans Rasmussen, Baunsgaard, Sandau, Gideon, Heilesen, Henry L. W. Jensen, Peter Larsen, Anker Lau, Hanne Budtz, Knud Nielsen og Weikop.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om afvikling af statens garanti for renten af de af husmandskreditforeningerne og Sønderjyllands Kreditforening udstedte kasseobligationer.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1115, fremsættelsen i tidenden sp. 607).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Bladt: Det foreliggende lovforslag går ud på en afvikling af statens rentegaranti for de to husmandskreditforeninger og Sønderjyllands Kreditforening.

Spørgsmålet om afviklingen af den gennem mange år gældende garantiordning er ikke af ny dato. Da folketinget i folketingsåret 1955-56 behandlede et lovforslag om inddragelse af husmandskreditforeningernes 6 pct.s serier under statsgarantien, var der flere af de ærede ordførere, som udtalte tvivl om, hvorvidt det stadig var nødvendigt at opretholde denne statsgaranti. Spørgsmålet var også fremme på et senere tidspunkt, nemlig i diskussionen om lånegrænserne. I 1957 fremsatte boligministeren — da lovens gyldighedstid var begrænset til udgangen af året — forslag om at forlænge den for 1 år. I sin fremsættelse af lovforslaget oplyste den højtærede boligminister, at man i regeringen overvejede en